

TOIDUBLOGI

ANNE KATRINE SENSTAD

Alates pühapäevast, 26. jaanuarist on Tallinnas Kai kunstikeskuses avatud Norra kunstniku **Anne Katrine Senstadi** näitus „Radikaalne valgus“. Tegemist on monumentaalse valgusinstallatsiooniga, mis on loodud spetsiaalselt Kai näitusesaali jaoks.

New Yorgis elav Anne Katrine Senstad keskendub oma loomingus inimese tajudele seoses valguse, heli ja värviga. Tema teoseid on näidatud üle maailma, näiteks 55., 56. ja 57. Veneetsia biennaali raames, Pompidou keskuses Pariisis, Haus der Kulturen der Weltis Berliinis; Senstadi teosed on Metropolitan ja Whitney muuseumi kogudes.

Näitus „Radikaalne valgus“ jääb Kai kunstikeskuses avatuks 26. aprillini.

FOTO ERAKOGU

MUUSIKA

Olen sel talvel kuulnud palju nii eksperimentaalset kui traditsioonilist džassi. Saan üldiselt muusikast palju inspireeritud, aga erilist vaimustust tekitavad uued avastused, olgu need siis vanad salvestused või päris uued väljalasked, mida võin korduvalt, ikka ja jälle kuulata. Mulle meeldivad väga mõned kindlad instrumendid, muusika meeleolu ja rännakud; päris suur osa muusikast, mida kuulan, on abstraktne või erinevate stiilide sulam.

Džäss kehas-
tab mu jaoks pu-
hast, vabasta-
vat loominguli-
sust. Elan New
Yorgis, kus sellel
muusikal on vä-
ga oluline koht, kuna nii palju suurepäraselt džassi on just siin loodud. Hiljuti taasavastasin enda jaoks avangardi helilooja ja trompetimängija Don Cherry, kelle 1975. aastal Saksamaal salvestatud koostööd minimaal-
listliku helilooja Terry Rileyga olen viimasel ajal kuulnud.

T-MICHAELI DISAIN

Bergenis resideeruv T-Michael on imeline visionäärne moedisainer, kes on pärit Ghanast. Ta loob peamiselt meeste-
moodi, kuid on nüüd hakanud disainima ka naistele. Mulle tohutult meeldib tema kontseptuaalne utilitaarne stiil ja eriti peen rätsepato. T-Michaeli loomingut võiks iseloomustada kui eklektilist sulamit klassikalise Londoni stiilist ja Jaapani kimono-
teest. Plaanin mais Bergenisse minnes taas tema poodi külastada, et võtta endaga New Yorki kaasa üks tema mantel, millele olen silma peale pannud. Vaadake ka <https://norwegianrain.com/>

„SPIRAL JETTY“,
GREAT SALT LAKE, UTAH
Robert Smithsoni „Spiral Jetty“ on üks mu lemmikumaid *land art*’i teoseid. Selle küllastamine Utah’s on nagu tõeline palverännak, on ju sinna ka üsna raske pääseda. See 1970. aastal loodud töö on tõenäoliselt üks olulisemaid *land art*’i teoseid üldse ja ta on kliima,

ilma ja ülisoolase Salt Lake’i järve erineva veetaseme tõttu pidevas muutumises. Käisin Smithsoni teost vaatamas kui olin *road trip*’il Ameerika Läänes ja ostsin endale mälestuseks kaasa ka kotikese Spiral Jetty soola. Loodus on suurepärase löuend kunstile ja minu jaoks väga oluline inspiratsiooniallikas. Ameerika Lääne maastikud, Texasest, New Mexicost, Arizonast, Utah’st, Nevadast kuni Californiani, on lihtsalt maagilised.

FOTO WIKIPEDIA

NORRA MAASIKAD

Kui ma olen kodus Norras, ei saa mulle küllalt maasikatest. Need on tõesti maailma parimad. Nad on tõeliselt magusad ja rikkaliku maitsega. Ma arvan, et selle põhjuseks on kasvamine rannikul, mullastiku koostisosad ja lühike kasvuhooaeg. Imporditud maasikad on alati vesised, kummitaolised ja maitsetud, Norra maasikad aga enam kui suurepärasel!

FOTO ARGONINGVER

AREEN

Juhataja
KADRI KARRO – kadri.karro@ekspress.ee
Toimetajad
SIIM NESTOR – siim.nestor@ekspress.ee
PRIIT HÖBEMÄGI – priith@ekspress.ee
MARIA ULFSAK – maria.ulfsak@ekspress.ee

a
areen
LEIA MEID KA
FACEBOOKIST!

HEA TEADA!

... „Hea teada!“ on rubriik, mis kajastab Areeni toimetuse jahmatavaid argiasju, mida on siiski hea teada.

Rokireporter **Siim Nestor** härdus ja tardus, kui nägi oma *buffet*-söökla menüüs toitu „hakkliha pesa“. Rooga maitsta ta kahjuks ei saanud, sest varasemad lõunatajad olid moona nahka pistnud.

Kirjandustoimetaja **Priit Höbemägi** sai oma sünnipäeval ootamatu ja väga raske üllatuse osaliseks. Nimelt ootas teda 15. jaanuaril töölaual kuldseesse paberisse pakitud suur kast, milles peitus uhke punast värvi malmist ahjupott. „Sünnipäevapäkapikkudele suur tänu ning kauaoodatud härjasaba-hautis läheb peagi ahju!“ rõõmustas Priit.

Kujundaja **Evelin Somelaril** purunes esmaspäeva hommikul pakendi-prügikott natuke enne konteinerisse viskamist, mille peale ta jooksis tuppa tagasi – kuigi oleks kan-
gesti tahtnud, kapuuts silmil, lahkuda – tõi uue koti, korjas õuele hajunud prügi kokku ja jäi bussist maha.

FOTO SHUTTERSTOCK

Filmitoimetaja **Maria Ulfsaki** peas kumiseb nii öösel kui ka päeval miskipärast lause **Mihkel Muti** raamatust „Hiired tuules“: „Kiretu kastme sees lõsutas valkjalt lihakühm.“

Areeni juhataja **Kadri Karro** soovib minna Eesti Tarbekunsti- ja Disainimuseumi asja avatud näitusele „Vanda Juhansoo. Kunstnik või kummaline naine?“, vaadata Juhansoo tekstiile ja akvarelle tema aias kasvanud lilledest ja ongi peaaegu kevad käes.

Kujundaja **Tarmo Rajamets** nägi unes, et sõitis kooriga Arvo Pärdi keskuse kontserti andma. Keskus oli mitmekorruselise palkmaja paksu metsa sees ja saal meenutas kooliaulat. Unenäo kontserdil tuli ettekandele kaks teost: Vene helilooja Gromini süit „Talvepuhkus“ ja Arvo Pärdi lastelaul „Oh sina vana pisike kott“.

ÕHUS

JUKU-KALLE RAID

Kui vaikne on Fred Jüssi vaikus?

Minu ja paljude minu sõprade maailma kuulus kunagi üks kohustuslik vaikusetund. See oli Fred Jüssi raadiosaade „Looduse aabits“. Jaan Tootseni film „Olemise ilu“ Fred Jüssi vaikusehetkede ainetel äratav küsimusi, et mis asi see vaikus siis õigupoolest on.

Loodusevaikus ei ole mingi vaikus, sest metsas käib pidevalt mingi eluterve sibin. Kui aga loodus jääb väga vait, siis läheb kuulaja peast segi. Meie laiuskraadil ei tohiks niimoodi olla, niikaua kuni kasvab veel see, millega koos elame. Jüssi filmis on see absoluutselt olemas. Ka loodus ise võib teha sihukest vaikus, et hoiata ja keela, näiteks kaugel põhjapoolsetel laiuskraadidel. Vladilen Tuganovi raamatus „Kes te olete, jukagiirid?“ kirjeldatakse polaarõist põhjavai-
kust sellisena, et inimolend seda välja ei kannata. Sellest sünnib polaarhüsteeria. See looduse tehtud talvine vaikus kaugel põhjas läheb üle siis, kui tuleb kahekuine, lühike, aga lahke suvi. Kõigil elukatel, nii taimsetel kui ka loomsetel, on siis aega vähe ja nad annavad külmas kuuma.

Jaan Tootseni vaikusesse püütud Fred Jüssi räägib just sellest vaikus, mida ei saa valida aastatega kaup, vaid mille inimkond ise endale määrab. See on liikide väljasuremisest tingitud vaikus, mitte teatud laiuskraadi olemusest tingitud vaikus. Ja ehkki liigid suretavad mõnikord ennast küll välja ka tavalise konkurentsi tingimustes, ei saa me end petta. Loodu-

se vaesumises ja üheplaaniisemaks vajumises oleme süüdi ikka meie, inimesed ise.

Seda filmi oli mul õnn vaadata tühjas kinosaaalis, kus ei krõbisenud ükski popkorn. Kui inimene sulgeda tuppa, kus on ainult vaikus, hakkab see kõrvus vinguma ja ajab inimese hulluks. Kui me sulgeme end sellesse tuppa ise, siis teeme kõik endi hullusmineku nimel. Fred Jüssi hoiatab, et liikide hävitamisega olemegi me sinnapoole teel, ning tänab põhimõtteliselt taevast, et tema seda ära ei näe. Aga teised ju näevad. Ja kui paljud panevad tähele filmist tulenevat hoiatust: laiskle rohkem, ära rabele ning hoiata ümbritsevat?

Vaikus on üritatud ka heliluu, aga see ei ole vaikus. See on helilooja sekkumine tühjusesse, mida ta üritab edasi anda. Meenub avangardist John Cage’i teos „4’33“, milles muusikud võtavad laval istet ja vaikivad neli minutit ja kolmkümmend kolm sekundit. Muusika tekitab siis vaid publik, kes niheleb, kõhib, sosistab ja krigistab tooliga. See polegi vaikus, sest saali kogunev inimliigirikkus sumiseb.

Tootseni filmi vaadates võib mõelda – mis saab siis, kui ei ole enam vaikivat orkestrit ega nihelevat publikut, vaid jääb üksnes lagunev teater? Ja selline vaikus, mille kõrval tavaline polaarhüsteeria puhkab. Väga tänan Jaan Tootsenit ja Fred Jüssit, aitäh hoiatamast ja meelde tuletamast. ●

Juku-Kalle Raid on ajalehe KesKus peatoimetaja ja luuletaja.

Minu ja paljude minu sõprade maailma kuulus kunagi üks kohustuslik vaikusetund – Fred Jüssi raadiosaade „Looduse aabits“.